

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR****MAHMUT KAÇAN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2021/56755

Karar Tarihi : 8/1/2026

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN
Başkanvekili : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Kenan YAŞAR
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL
Ömer ÇINAR
Metin KIRATLI
Raportör : Hasan HÜZMELİ
Başvurucu : Mahmut KAÇAN
Vekili : Av. Vatan AYTONÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; idarenin hukuka aykırı olarak il genelinde tüm etkinlikleri yasaklama kararı vermesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, kararın kesin olarak verilmesi nedeniyle de hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 30/11/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

4. Birinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. PKK silahlı terör örgütü lideri olan A.Ö.nün ceza infaz kurumunda tecrit edildiği (avukatları ve aile bireyleriyle düzenli olarak görüşülmediği) iddiasıyla Halkların Demokratik Partisi Milletvekili L.G. 2018 yılı Kasım ayında açlık grevine başlamıştır. Akabinde birçok ceza infaz kurumundaki tutuklu ve hükümlü de bu greve ve L.G.ye destek vermek amacıyla açlık grevine katılmış, söz konusu eylem 2019 yılı Mayıs ayında sona ermiştir.

6. Açlık grevlerinin sonlanmasının akabinde 28/5/2019 tarihinde Van Valiliği *"yasaklama şartlarını doğrudan ve açıkça oluşturduğu değerlendirilen eylemler ile saldırı olaylarının önüne geçmek, vatandaşlarımızın can ve mal güvenliklerini sağlamak, terör örgütlerinin planlarını bertaraf etmek, millî güvenliğin sağlanması, kamu düzeni ve güvenliğinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin korunması ile şiddet olaylarının yaygınlaşmasının önlenmesi"* amacıyla il genelinde -bildirimde bulunulması şartıyla ve spor faaliyetleri kapsamında yapılan kutlamalar hariç olmak üzere- tüm etkinlikleri on beş gün süre ile yasaklamıştır.

7. Van Valiliğinin resmî internet sitesinde yer alan bilgilere göre 2019 yılında 8/5/2019, 18/5/2019, 12/6/2019, 27/6/2019, 12/7/2019, 27/7/2019, 12/8/2019, 26/8/2019, 11/9/2019, 25/9/2019, 11/10/2019, 25/10/2019, 8/11/2019 ve 24/11/2019 tarihli kararlarla. Van sınırlarında düzenlenecek etkinlikler 10 ila 15 günlük sürelerle yasaklanmıştır. Anılan internet sitesinden yayımlanan yasaklama kararlarında *"Anayasa ve kanunlarda öngörülen sınırlama ve yasaklama şartlarını doğrudan ve açıkça oluşturduğu değerlendirilen eylem ve saldırıların önüne geçilmesi, vatandaşların can ve mal güvenliğinin sağlanması, terör örgütlerinin planlarının bertaraf edilmesi, millî güvenliğin sağlanması, kamu düzeni ve güvenliğinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin korunması ile şiddet olaylarının yaygınlaşmasının önlenmesi"* gerekçelerine dayanılmıştır. Bunlara ek olarak 3/4/2019, 10/4/2019, 17/4/2019 ve 29/4/2019 tarihli farklı gerekçelere dayanan yasaklama kararları ile de etkinlikler yasaklanmıştır.

8. 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 17. maddesi ile 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 11. maddesinin (A) ve (C) fıkraları uyarınca verilen 28/5/2019 tarihli yasaklama kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Konuyla ilgili ilimizde çeşitli ceza infaz kurumlarında açlık grevi eylemine son veren yaklaşık 270 şahıs olduğu bilinmektedir. 26.05.2019 günü örgüt elebaşının çağrısı üzerine açlık grevi eylemine son veren şahısların bir kısmı aynı gün bir kısmı da peyder pey diğer günlerde gerekli sağlık kontrolleri için ilimiz merkezi noktalardaki hastanelere sevk edilmiş ve bir kısmının halen hastanelerde tedavileri devam etmektedir. Hastaneye sevk işlemi

enasında şahısların yakınları ve bir grup siyasi kimliğe haiz kişilerce destek mesajı adı altında hastane önlerinde toplanıldığı da görülmüştür. 26.05.2019 günü saat 12.54'te www.mezopotamyaajansil8.com URL adresli internet haber sitesinde açlık grevi eylemlerinin simgesi haline gelen HDP Hakkari Milletvekili [L.G.]'nin eylemini sonlandırmasından sonraki mesajı yayınlanmış ve söz konusu mesaj içeriğinde açlık grevi eylemlerinin başarıya ulaştığına vurgu yapılmış olup birçok haber sitesinde ve sosyal medya hesaplarında açlık grevi eylemlerinin başarıya ulaştığı, bunun örgütlü mücadelenin bir sonucu olduğu şeklinde paylaşımlar yapılmıştır. Yine bu kapsamda <https://anfirkce.com> URL adresli ANFNEWS isimli internet haber sitesinde 27.05.2019 tarihli 'Şimdi Onder Apo'yu özgür yaşar ve çalışır hale getirme zamanı' başlıklı haber içeriğinde 'Dolayısıyla açlık grevlerinin sonlandırılmasıyla birlikte mücadelenin başka araç yol ve yöntemlerle geliştirilmesi gerekmektedir' şeklinde haberler yapıldığı da görülmüştür. Söz konusu haber içeriklerinden ...[L.G.nin] terör örgütü -sözde-lideri [A.Ö.]'ye uygulanan -sözde- tecriti kırmak için başlattığı açlık grevi eylemlerinin PKK/KCK terör örgütüne sahiplenildiği ve bunu örgüt menfaatlerine hizmet bir eylem biçimi olarak değerlendirdiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca bu kapsamda PKK/KCK terör örgütü ve örgüte müzahir gruplar ile örgütün siyasi kolu gibi hareket eden legal oluşumlar tarafından terör örgütü -sözde-lideri [A.Ö.] uygulanan -sözde-tecriti kırmak için DTK üyesi ...[L.G.nin] başlattığı açlık grevine destek sağlamak için ilimizin de içerisinde bulunduğu Diyarbakır ve İstanbul ilinin hedef iller olarak belirlendiği, bu gruplar tarafından oturma eylemi, basın açıklaması, korsan gösteri, slogan atma ve yol kapatma eylemlerinin yapılması yönünde planlamaların olduğu, bu yönde sosyal medya üzerinde paylaşımlar olduğu, sürecin PKK/KCK terör örgütü ve müzahir çevrelerce provoke edilmeye çalışılarak vatandaşlarımızın sokak ve yaygın şiddet hareketlerine kanalisée edilmeye çalışıldığı yönünde bilgiler elde edilmekte olup belirtilen haber içeriklerinden de anlaşıldığı gibi örgütün açlık grevi eylemleri sonrası yeni eylem arayışları içine girdiği, bu kapsamda yeni yöntemler geliştirilmesi gerektiği ve toplumsal bağlamda geniş kitlelere nüfuz edebilecek yeni eylem arayışları içinde olduğu şeklinde paylaşımlar yapıldığı görülmektedir.

Ayrıca; söz konusu açlık grevi eylemlerinin başarıya ulaştığına dair yapılan paylaşımlardan eyleme destek veren PKK/KCK terör örgütü ve örgütün legal kolu gibi hareket eden oluşumlarca bu sürecin bir başarı süreci olarak nitelendirilmesinden dolayı konuyla ilgili çokça kutlama niteliğinde eylemler yapılacağı, bu eylemlerin örgütün legal faaliyetleri gibi nitelendirileceği öngörülmektedir.

Bu bağlamda; ilimiz mülki sınırları içerisinde yapılmak istenen etkinliklerin terör örgütleri ve marjinal gruplarca kargaşa ortamı oluşturmak amacıyla hedef olarak seçilebileceği ve toplumsal barışı zedeleyebilecek provokatif eylemlere tevessül edilebileceği, halkımızın yoğun olarak bulunduğu yerlerin hedef seçilerek sansasyonel eylemler gerçekleştirilebileceği, gruplar tarafından düzenlenen basın açıklaması ve benzeri etkinliklere terör örgütlerine mensup şahıslarca sızılarak bombalı eylem gerçekleştirilebileceği, düzenlenecek bu etkinliklerin terör örgütüne müzahir şahıslarca provoke edilerek terör örgütünün propagandasına dönüştürülebileceği, ayrıca güvenlik kuvvetlerine karşı taşlı, molotoflu, silahlı ve bombalı eylemler yapılmak istenildiği, bu eylemlerin konusu ve içeriği itibarıyla kamu düzeni ve güvenliğine olumsuz etki edebilecek, toplumun refah, huzur ve mutluluğu ile bağdaşmayacak nitelikte, ayrıca terör örgütlerinin karşı görüşlü kişi ve gruplara yönelik canlı bomba, suikast, silahlı saldırı vb. eylemlerin yapılabilmesi göz önünde bulundurulduğunda, genel sağlığı veya başkalarının hak ve özgürlüklerini ciddi şekilde bozacak olaylara sebebiyet verilebileceği ... Terörle Mücadele Kanunu kapsamındaki suçların işlenerek halk üzerinde infiale sebep olabileceğine dair açık ve yakın tehlike olduğu değerlendirilmektedir..."

9. Başvurucu, söz konusu idari işlemin yürütmesinin durdurulması ve iptali talebiyle Van 2. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde yasaklama gerekçesinin varsayımlara dayandığını belirterek güvenlik riski mevcut ise gerekli tedbirleri almanın devletin görevi olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca idarenin soyut gerekçelerle verdiği sistematik yasaklama kararlarıyla anayasal hakların kullanılamaz hâle geldiğini belirterek olağanüstü hâl (OHAL) rejiminin sona ermesinden sonra Van'da ne kadar süre ile etkinliklerin yasaklandığının idareden sorulmasını talep etmiştir.

10. Anılan davanın reddine ilişkin kararında İdare Mahkemesi dava konusu idari işlemin kanuni yetki kapsamında olduğunu, yasaklama kararının *"açlık grevi eylemlerinin bitimini müteakip bölücü terör örgütü mensuplarınca gerçekleştirilebilecek şiddet eylemlerinin önlenmesi ve vatandaşın can ve mal güvenliğinin sağlanmasına ilişkin meşru bir amaç taşıdığı ve suç işlenmesini"* önleme amacı taşıdığını belirterek *"olası şiddet olaylarının mahiyeti ve yoğunluğu ile meydana gelebilecek zararların niteliği[ne]"* göre demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü olduğu sonucuna varmıştır.

11. Davanın reddine ilişkin karara karşı istinaf kanun yoluna müracaat eden başvurucu; yasaklama kararları nedeniyle yaklaşık dört yılı aşkın bir süredir Van'da toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını kullanamadığını, bu nedenle de kararın hukuka uygun ve ölçülü olmadığını ileri sürmüştür. Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 15/10/2021 tarihinde başvuruya konu İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğu, kaldırılmasına ilişkin bir neden bulunmadığı gerekçesiyle istinaf talebini kesin olarak reddetmiştir.

12. Başvurucu nihai kararı 3/11/2021 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

13. 2911 sayılı Kanun'un *"Toplantının ertelenmesi veya bazı hâllerde yasaklanması"* başlıklı 17. maddesi şöyledir:

"Bölge valisi, vali veya kaymakam, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde yasaklayabilir."

14. 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"A) Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenliğini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder, bu teşkilat amir ve memurları vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür."

C) İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindendir. (Ek cümle: 25/7/2018-7145/1 md.) Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır.

(Ek paragraf: 25/7/2018-7145/1 md.)Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratabilecek şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde on beş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlandırabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir.

...

B. Uluslararası Hukuk

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) *Gün ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 8029/07, 18/6/2013) kararında, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve bu hak kapsamında ifade özgürlüğünün demokratik toplumun en temel değerleri arasında olduğunu ve demokrasinin özünde açık bir tartışma ortamıyla sorunları çözebilme gücünün yer aldığını belirtmiştir. Kararda, gösterilerin genel anlamda yasaklanmasının ancak gösterilerin diğer daha az sert tedbirlerle önlenemeyecek nitelikte karışıklıklara yol açabileceği konusunda gerçek bir tehlikenin mevcut olması hâlinde haklı olacağını vurgulamıştır. Yalnızca benzer yürüyüşlerin yasaklanması nedeniyle oluşan engelin bu yasaklamayı haklı gösteren güvenlik sebepleriyle açıkça aşılması ve aynı zamanda bu yasaklamanın -kapsamı yer ve süre uygulaması bakımından sıkıca sınırlandırılan- istenmeyen yan etkilerinden sakınma imkânının bulunmaması hâlinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 11. maddesinin ikinci fıkrası anlamında söz konusu yasaklamanın gerekli olduğunun kabul edilebileceğini açıklamıştır (*Gün ve diğerleri/Türkiye*, §§ 50, 70).

16. AİHM *Güneri ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 42853/98, 43609/98, 44291/98, 12/7/2005) kararında kamu otoritelerinin Demokrasi ve Barış Partisinin (DBP) organize ettiği toplantıyı herhangi bir gerekçe göstermeden yasaklamasının toplanma hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir. Nitekim yasaklama kararında katılımcıların şiddete çağrısı veya demokrasiyi ortadan kaldırmaya yönelik herhangi bir tutumu olduğuna dair hiçbir hususa değinilmediğini ifade etmiştir (*Güneri ve diğerleri/Türkiye*, § 76). Benzer nitelikte bir diğer kararında AİHM, yerel otoritelerin terörist saldırı tehdidi nedeniyle yapılması planlanan bir gösteriyi yasaklarken tehlide ilişkin herhangi bir somut gerekçe göstermemesini toplanma hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir (*Makhmudov/Rusya*, B. No: 35082/04, 26/7/2007, § 71-72).

17. AİHM birçok kararında, kamu otoritelerinin yalnızca barışçıl toplanma hakkını korumakla kalmayıp aynı zamanda bu hakka yapılan makul olmayan dolaylı kısıtlamaları uygulamaktan da kaçınması gerektiğini ifade etmiştir. Toplanma özgürlüğünün temel doğası ve demokrasi ile yakın ilişkisini gözönüne alarak bu hakka bir müdahale için haklı, ikna edici ve zorlayıcı nedenler bulunmasının zorunlu olduğunu vurgulamıştır (birçok karar arasında bkz. *Ouranio Toxo ve diğerleri/Yunanistan*, B. No: 74989/01, 20/10/2005, § 36; *Emin Huseynov/Azerbaycan*, B. No: 59135/09, 7/5/2015, § 97).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Anayasa Mahkemesinin 8/1/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi ve İnsan Hakları Gündemi Derneklerine üye olduğunu ve Van'da avukat olarak çalıştığını belirten başvurucu; idarenin beş yılı aşkın süredir soyut gerekçelerle, sistematik bir biçimde etkinlikleri yasaklaması nedeniyle ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkından yararlanmadığını, buna ilişkin itirazlarının yargı merciiince değerlendirilmediğini, idarenin gerekli güvenlik tedbirleri alarak toplantının gerçekleştirilmesine yönelik yükümlülüklerini gözetmeden hakkın kullanımını ortadan kaldırdığını, kamu makamlarının çatışan hakların dengelenmesine ilişkin hiçbir çaba içine girmediğini ve yargı mercilerinin kararlarının gereksiz olduğunu belirterek ifade özgürlüğünün, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, gerekçeli karar hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

20. Van Valiliğinin 28/5/2019 tarihli yasaklama kararına yönelik olarak Bakanlık görüşünde; toplanma özgürlüğünün kullanımının kamu düzenine yönelik tehditlerin gerçeklik değeri taşıması hâlinde yetkili makamların bu tehditleri bertaraf edecek tedbirleri alabileceğine dair Anayasa Mahkemesi kararı ile AİHM'in kamu düzeni ve güvenliği nedeniyle toplantıların kamu makamlarınca sınırlandırılması hakkı bir müdahale olarak değerlendirdiği kararlarına atıf yapılmıştır. Buna göre somut başvurunun değerlendirilmesi gerektiği ifade edilerek idarenin on beş günle sınırlı yasaklama kararı verdiği, anılan kararda kanunilik yönünden de herhangi bir sorun olmadığı vurgulanmıştır.

2. Değerlendirme

21. Başvurucunun şikâyetleri toplantı hakkının idari bir kararla hukuka aykırı olarak engellendiği iddiasına ilişkindir. Bu nedenle başvurucunun şikâyetlerinin bir bütün olarak toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

22. Anayasa'nın "Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı" başlıklı 34. maddesi şöyledir:

"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Müdahalenin Varlığı

24. Başvurucunun idarenin yasaklama kararı nedeniyle yapmayı planladığı toplantının engellendiği somut olayda toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahalede bulunulduğu kabul edilmelidir.

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

25. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 34. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması*" başlıklı 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

26. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

(1) Kanunilik

27. 2911 sayılı Kanun'un 17. maddesi ile 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (A) ve (C) fıkralarının kanunilik ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

28. Başvuruya konu etkinliğin yasaklanmasına ilişkin idari kararın Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden kamu düzeninin korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(a) Genel İlkeler

29. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bu hak bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan

yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (*Dilan Ögüz Canan* [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 79; *Osman Erbil* [2. B.], B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45).

30. Toplantı hakkının amacı, şiddete başvurmayan ve fikirlerini barışçıl şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle mevcut düzenin değiştirilmesi gerektiğini savunanlara dahi toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla bu fikirlerini ifade edebilme imkânı sunulmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 37; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §§ 117, 118; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 80; *Osman Erbil*, § 47; *Gülşah Öztürk ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/3936, 17/2/2016, §§ 67, 68; *Ömer Faruk Akyüz* [2. B.], B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 54).

31. Hükûmetin politikaları ile ilgili olarak bireylerin tepkilerini barışçıl yöntemlerle ortaya koymaları çoğulcu demokrasilerin karakteristik özelliğidir. Bu kapsamda siyasi konulardaki fikir ayrılıklarında azınlık veya muhalif düşüncelerin ifade edilebilmesine fırsat verilmesi demokratik devletin yükümlülüğüdür. Devletin barışçıl amaçlarla yapılan toplantı düzenleme ve toplantıya katılma özgürlüğünü korumakla kalmaması, ayrıca bu hakkın kullanımını engelleyen, makul olmayan dolaylı sınırlamalar koymaması da gerekmektedir (*Mehmet Mutlu* [1. B.], B. No: 2014/18240, 18/4/2018, § 87).

32. Bununla birlikte toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı devlete, hakkın korunması ve kamu düzeninin korunması amacıyla pozitif yükümlülükler de yüklemektedir. Devlete yüklenen pozitif yükümlülüklerin zorunlu kıldığı bu tedbirler toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlenmesini belli koşulların varlığı hâlinde yasaklayabilir veya farklı tedbirler gerektirebilir (farklı bir bağlamda benzer değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2014/101, K.2017/142, 28/9/2017, § 34). Anayasa Mahkemesi toplanma özgürlüğünün kullanımından kaynaklanan kamu düzenine yönelik tehditlerin gerçeklik değeri taşıması hâlinde yetkili makamların bu tehditleri bertaraf edecek tedbirleri alabileceğini daha önce ifade etmiştir (*Dilan Ögüz Canan*, § 40; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 81). Ancak güvence altına alınan toplantı hakkını kullanırken kamu otoritelerinin keyfî müdahalelerine karşı da bireyin korunması gerekir (*Dilan Ögüz Canan*, § 42; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 82; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, § 76).

33. Bu nedenlerle keyfî uygulamalardan ve usulsüz sınırlandırmalardan kaçınılması için barışçıl bir toplantıya tedbir almak suretiyle yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğunun yargı mercilerince ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulması, kamu düzeni ya da diğer meşru amaçlar ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanımı arasında adil bir denge kurulması gerekir (*Dilan Ögüz Canan*, § 53; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 83; *Ömer Faruk Akyüz*, § 61). Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan bir müdahale zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa (*Dilan Ögüz Canan*, § 32) ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse (*Dilan Ögüz Canan*, §§ 33, 56) demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

34. Başvuruya konu olayda Anayasa Mahkemesinin rolü, idare ve mahkemelerce yapılan değerlendirmelerin ve varılan sonuçların kanuna uygunluğunu denetlemek değildir.

Nitekim toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına getirilen kısıtlamaların zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılayıp karşılamadığının değerlendirilmesi hususunda kamu gücünü kullanan organlar ile mahkemelerin belirli bir takdir yetkisi vardır. Bununla birlikte idari mercilerin veya yargı makamlarının kabulleri ile gerekçelerinin nihai denetim yetkisi Anayasa Mahkemesine ait olup bu değerlendirmeyi müdahalelerin gerekçelerine bakarak yapacaktır (*Ahmet Korkmaz ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2014/10265, 10/1/2018, § 45; *Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş* [2. B.], B. No: 2015/10676, 26/12/2018, § 47; toplantı hakkına yapılan müdahalelerde adil denge sağlanması ve ilgili ve yeterli gerekçe gösterilmesi gerekliliği için bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, §§ 74, 89, 92, 93; farklı bağlamlarda benzer değerlendirmeler için bkz. *Kemal Kılıçdaroğlu* [1. B.], B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; *Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, § 56). Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesinin görevi ilgili kamu otoritelerinin takdir yetkisini Anayasa'nın 34. maddesine uygun olarak makul, dikkatli ve iyi niyet çerçevesinde kullanıp kullanmadığını, müdahalenin meşru amacın gerçekleştirilmesi için orantılı ve müdahale gerekçelerinin ilgili ve yeterli olup olmadığını değerlendirmektedir.

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

35. Somut olayda Van Valiliği terör örgütüne müzahir olduğu belirtilen bir internet sitesinde yayımlanan haberler ile sosyal medya platformlarındaki paylaşımlara dayanarak terör örgütü liderine tecrit uygulandığı iddiasıyla başlatılan açlık grevinin sona ermesini takip eden süreçte gerçekleştirilecek eylem ve etkinliklerin kamu düzeni ve güvenliğini bozacağı yönünde açık ve yakın bir tehlikenin mevcut olduğunu belirterek yasaklama kararı vermiştir. Söz konusu kararda bu değerlendirmeyi destekleyici nitelikte olduğu belirtilen bir dizi gerekçeye dayanılmıştır.

36. Anayasa Mahkemesi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına getirilecek sınırlamaların hukuka uygunluğu açısından gerekli koşulları daha önce birçok kararında ortaya koymuştur. *Ali Bozan* ([2. B.], B. No: 2021/27262, 10/1/2024, § 37) kararında ancak aşağıdaki şartların bir arada bulunması hâlinde bir toplantının yasaklanmasının meşru kabul edilebileceği ifade edilmiştir:

- i. Toplantı veya gösterinin kamu düzenini bozacak nitelikte somut bir tehlike veya gerçek bir tehdit oluşturması
- ii. Somut tehlike ve tehdidin daha hafif önlemlerle bertaraf edilememesi ve alınan tedbirin zorunlu olması
- iii. Kamu düzeninin sağlanması gibi müdahale gerekçelerinin toplantının yasaklanmasının doğuracağı dezavantajdan açıkça daha ağır nitelikte olması
- iv. Hakkın korunması ve keyfiliğin önlenmesi açısından bu koşulların yargısal denetime açık olacak şekilde gösterilmesi

37. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, birçok kararında temel hak ve özgürlüklere yönelik müdahalelerin zorunlu sosyal bir ihtiyaçtan kaynaklandığının ortaya konulması yükümlülüğünün kural olarak müdahalede bulunan idareye ve bu müdahaleyi denetleyen idari yargıya ait olduğunu vurgulamıştır (birçok karar arasından bkz. *İsmail Sarıkabaday ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2016/23696, 8/6/2021, § 45; *Mahir Engin Çelik ve Sakine Esen Yılmaz* [1. B.], B. No: 2016/8776, 7/9/2021, § 44; *Abdulkadir Öztürk* [1. B.], B.

No: 2019/13420, 31/3/2022, § 47; *Nizamettin Öztürk (2)* [1. B.], B. No: 2019/18668, 21/9/2023, § 11). Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi, kamu gücünü kullanan organların anayasal bir hakkı tamamen yasaklamaya yönelik bir müdahalede bulunmaları durumunda, aşağıda belirtilen değerlendirmeleri yapmaları gerektiğini belirtmiştir (*Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Disk)* ve *diğerleri* [GK], B. No: 2016/14517, 12/10/2023, § 72; *Ali Bozan*, § 38):

i. Düzenlenmek istenen toplantı veya gösterinin kamu düzenini bozacak nitelikte somut bir tehlike ya da açık ve yakın bir tehdit oluşturup oluşturmadığı araştırılmalıdır.

ii. Kamu otoriteleri, temel hakların sınırlandırılmasına ihtiyaç duyduklarında bu sınırlamayı sadece gerekli olduğu ölçüde uygulamalı; durumun gerektirdiğinden daha ağır ya da somut olayın koşullarıyla bağdaşmayan tedbirlere başvurmamalıdır. Ayrıca toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının etkin biçimde kullanılabilmesi için idarenin pozitif yükümlülüklerinin de bulunduğu gözetilmelidir.

iii. Yasaklama ya da sınırlama için öne sürülen somut tehlike veya açık ve yakın tehdidin diğer tüm tedbirlerle engellenemeyecek nitelikte olduğu, somut delillere dayalı, ikna edici ve yargısal denetime açık bir şekilde ortaya konulmalıdır (benzer nitelikte değerlendirmeler için bkz. *İsmail Sarıkabadayı ve diğerleri*, § 47).

iv. Bir toplantı veya gösteriye yönelik müdahalenin kamu düzeninin korunması için gerekli olduğu ya da toplantıya katılanların bu anayasal hakkı kullanırken uymaları gereken ödev ve sorumluluklara aykırı davranışlarının mevcut olduğu yetkili mercilerce (örneğin polis raporlarında, iddianamelerde ya da mahkeme kararlarında) ortaya konulmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 53).

v. Son olarak müdahalenin haklılığı ancak toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ile kamu düzeni, güvenliği ve başkalarının hak ve özgürlükleri arasında adil bir denge kurulmasıyla mümkündür. Bu nedenle idare ve yargı mercileri bu konuda adil bir denge kurulduğunu ilgili ve yeterli bir gerekçeyle göstermelidir (*İsmail Sarıkabadayı ve diğerleri*, § 45). Buna göre somut olayda idare ve yargı merci kararlarına dayanak olan gerekçelerin Anayasa Mahkemesinin yukarıda ortaya koyduğu koşulları karşılayıp karşılamadığı, dolayısıyla ilgili ve yeterli olup olmadığı incelenecektir.

38. Esasen gerekçeli karar hakkı, adil yargılanma hakkının bir güvencesi olmakla birlikte maddi hakların usul boyutuna ilişkin yapılan incelemelerde de *ilgili ve yeterli gerekçe* kavramı özel bir önem taşımaktadır. Buna göre yargı mercileri maddi hak ve özgürlüklere yapılan müdahalenin haklılığını ortaya koyabilmek için ilgili ve yeterli bir gerekçeye dayanmak zorundadır. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi maddi hak ve özgürlüklere yönelik müdahale gerekçelerini incelerken gerekçeli karar hakkına kıyasla yargı mercilerinin tespit ve değerlendirmelerini daha derinlikli ve kapsamlı bir anayasal denetime tabi tutmaktadır (diğerleri arasından bkz. *Kemal Kılıçdaroğlu*, § 58; *Bekir Coşkun*, § 56; *Tansel Çölaşan* [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 56; *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; *Sırrı Süreyya Önder* [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60; *Candar Şafak Dönmez* [GK], B. No: 2015/15672, 5/11/2020, § 53).

39. Bu tespitlerle uyumlu olarak yasaklamaya dayanak yapılan gerekçelerin yalnızca şeklen mevcut olması, uzun açıklamalar içermesi veya çok sayıda tespitte bulunması bu müdahalenin *ilgili* ve *yeterli* gerekçe içerdiği anlamına gelmez. Anayasal açıdan gerekçenin *yeterli* kabul edilebilmesi için müdahalenin temelini oluşturan fiilî ve hukuki olguların somutlaştırılması, olayın kendine özgü koşullarının gözetilmesi suretiyle çatışan menfaatlerin nasıl dengelendiğinin ve bu dengelemenin ulaşılan nihai sonuçla arasındaki rasyonel bağın ne olduğunun gösterilmesi gerekir. Ayrıca bir gerekçenin *ilgili* sayılabilmesi için başvuruya konu somut olgular ile yargılamanın sonucu arasında doğrudan ve makul bir ilişki kurulması zorunludur. Başka bir ifadeyle yargı mercilerinin eldeki uyumsuzluğa dair yorum ve değerlendirmeleri yalnızca öngörülebilir olmakla kalmayıp aynı zamanda olgusal ve hukuki gerçeklikle de doğrudan bağlantılı olmalıdır. Bu koşullar sağlanmaksızın incelenen olayla ilgisi tam olarak kurulamayan tespit ve değerlendirmeler esas alınarak yasaklama kararı verilmesi ve yargısal denetim aşamasında da söz konusu gerekçe eksikliği giderilmeden nihai karar oluşturulması Anayasa'nın 34. maddesiyle güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlaline yol açacaktır.

40. İdare, yasaklama kararına dayanak olarak eylemlerin konusu ve içeriği itibarıyla kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz etkileyebileceği değerlendirmesinde bulunmuştur. Kararda, eylemlerin yasal bir faaliyet kapsamında değerlendirilebileceği ihtimali gözetilmiş; açlık grevlerinin terör örgütü tarafından sahiplenilmesi, grevlere katılanların hastane önlerinde desteklenmesi ve bu grevlerin başarılı bir örgütsel faaliyet olarak kabul edilerek kutlama etkinliklerinin planlanması gerekçe olarak gösterilmiştir (bkz. § 8). Buna göre öncelikle bu gerekçelerin anayasal açıdan haklı ve yeterli olup olmadığının incelenmesi gerekir.

41. Olayda idarenin terör örgütü tarafından sahiplenilmesi, grevlere katılanların bazı gruplarca desteklenmesi, toplumca yasal bir faaliyet olarak görülebileceği ihtimali ve örgütsel faaliyet olarak kutlanacağı varsayımıyla içeriği ve konusu itibarıyla kamu düzeni ve güvenliğini olumsuz etkileyebileceği gerekçesiyle yasaklama kararı verdiği anlaşılmıştır. Anayasa Mahkemesi birçok kararında toplumun genelinin ya da devlet politikasını benimseyen bazı kişilerin düşünceleriyle çelişse veya onları inciten ya da endişelendiren sonuç ve öneriler içerse bile -bu kadarla sınırlı kaldığı sürece- ifade edilmek istenen düşüncenin kolektif şekilde ifade edilmesine imkân tanınması gerektiğini vurgulamıştır (sadece toplum tarafından kabul gören veya zararsız ya da ilgisiz kabul edilen bilgi ve fikirler için değil kaba, şoke edici ya da endişelendirici bilgi ve düşüncelere de imkân tanınması gerektiğine ilişkin bir değerlendirme için bkz. *Emin Aydın (2)* [2. B.], B. No: 2013/3178, 25/6/2015, § 35; şok edici ve rahatsızlık verici ifadeler bağlamında yapılan değerlendirme için bkz. *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri*, §§ 102, 103).

42. Ayrıca *Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri* kararında, kamu otoritelerine veya kamu politikalarına yönelik eleştirilerde Anayasa Mahkemesince benimsenen ilkeler özetle şöyle açıklanmıştır: İfadeler kamu gücünü kullanan organlar nazarında kabul edilemez görülse bile demokratik bir toplumda kurulu düzene, politikalara ve uygulamalara karşı çıkan veya kamu gücünü kullanan organların eylemlerini eleştiren fikirler serbestçe açıklanabilmelidir. Eleştirilere farklı araçlarla cevap ve tepki verme imkânına sahip olan kamu otoritelerinin haksız söz saldırılar karşısında -ne kadar ağır olursa olsun- devletin terörle mücadele politikalarını eleştiren görüş ve düşüncelerden dolayı şiddete teşvik içermedikçe kişilere yaptırım uygulanmaması gerekir. Kamu gücünü kullanmaları nedeniyle kabul edilebilir eleştiri sınırları özel bireylere nazaran daha geniş olan kamu otoritelerinin eylemlerinin kamunun da sıkı denetimi altında olduğu gözönüne alınmalıdır. Kamusal

makamların şerefi veya saygınlığı gibi sebeplerle hak sınırlanmamalı, yaşam hakkı ile ilgili olması durumunda ise düşünce açıklamalarına daha fazla hoşgörü gösterilmelidir (*Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, §§ 104-109).

43. Bu ilkelere uygun olarak bir toplantı ve gösterinin -bir topluma veya kişilere karşı nefret aşılayan, şiddete tahrik eden veya şiddeti haklı gösteren nitelikte olmadığı- sürece-gerçekleştirilmesine imkân tanınması gerekir. Yapılması planlanan bir etkinliğin ve bu kapsamda açıklanacak düşüncenin salt ağır olması, devlet yetkilileri veya toplumun genelinin düşünceleriyle çelişmesi, onları endişelendiren sonuç ve öneriler içermesi, keskin bir dil kullanılarak ifade edilmesi ve hatta tek taraflı, çelişkili ve subjektif olması şiddete tahrik ettiği, topluma, devlete ve demokratik siyasal düzene yönelik olarak bir tehlike ortaya çıkarttığı ve buna bağlı olarak da toplumda karışıklığa neden olacağı anlamına gelmez (karşılaştırmak için bkz. *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, § 128).

44. Öte yandan Anayasa Mahkemesi birçok kararında, bir toplantının yalnızca terör örgütüne müzahir yayın organları ve sosyal medya üzerinden duyurulmasının yasaklama veya müdahale için yeterli görülmeyeceğini belirtmiştir (*Abdülmecit Yıldırım ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2021/32660, 17/9/2024, §§ 90-100; *Bahri Oğuz ve Mehmet Erdem* [2. B.], B. No: 2021/52226, 14/2/2024, §§ 13-19; *Ali Bozan*, §§ 35-41). Dolayısıyla bir eylemin terör örgütü tarafından sahiplenilmesi, grevlere katılanların bazı gruplarca hastane önlerinde desteklenmesi, eylemlerin toplumca yasal bir faaliyet olarak görülebileceği ihtimali ve bu eylemlerin başarılı bir örgütsel faaliyet olarak değerlendirilip kutlanacağı varsayımına yönelik gerekçelerin toplantının konusu itibarıyla kamu düzeni ve güvenliğini bozacak nitelikte olduğuna yönelik değerlendirme için yeterli olduğu söylenemez. İdarenin yasaklama kararına dayanak bu dört varsayım ve kabul; toplanmanın konusu itibarıyla öngörülebilir bir şiddet, şiddete teşvik veya demokratik düzenin inkârına ilişkin açık ya da yakın bir tehlike ortaya koymadığından müdahalenin haklı olmadığı sonucuna varılmıştır.

45. İdarenin bir diğer gerekçesi ise terör örgütünün açlık grevleri sonrasında toplumsal destek bulabilecek yeni eylem biçimleri aradığı, etkinliklerin provokatif veya sansasyonel nitelikte olabileceği, karşıt gruplar veya güvenlik güçlerine yönelik şiddet eylemleri gerçekleştirilebileceği ve halkta infiale yol açabilecek terör suçlarının işlenebileceği değerlendirilmeleridir (bkz. § 8).

46. Başvuruya konu yasaklama kararında “*açlık grevlerinin sonlandırılmasıyla mücadelenin başka araç, yol ve yöntemlerle geliştirilmesi gerektiği*” yönündeki bir haber dışında eylemlerin nasıl kışkırtıcı ve infiale yol açabilecek nitelikte olduğu veya ne şekilde güvenlik güçlerine yönelik bir şiddet eylemine ya da terör suçlarına neden olabileceği konusunda herhangi somut bir bilgi ve açıklama bulunmamaktadır.

47. Her ne kadar toplantı veya gösterilerde kamu düzeni, güvenlik ve başkalarının haklarının korunmasına yönelik tedbirler almak yetkili makamların yükümlülüğünde ise de idarenin yalnızca muhtemel güvenlik risklerine dayanarak tüm toplantı ve gösterileri yasaklaması anayasal açıdan yeterli kabul edilemez (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Ramazan Sümer* [2. B.], B. No: 2018/15924, 11/5/2022, § 57; *Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Disk) ve diğerleri*, § 70). Kuşkusuz idarenin gerekçe sunma yükümlülüğü, idarenin kararında kamu düzeni ve güvenliğine ilişkin her türlü ayrımıya yer vermesi anlamına gelmemektedir. Ancak bu durumda idarenin hakkın kullanılmasını temin etme şeklindeki pozitif yükümlülüğünün ortadan kalktığının ve müdahalenin zorunlu bir

toplumsal ihtiyacı karşıladığının ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya konulması gerekmektedir (*Hrant Dink Vakfı* [2. B.], B. No: 2021/29443, 12/6/2024, § 46). Aksi hâlde soyut mülahazalarla kamu düzeni ve güvenliği gerekçesiyle hakka müdahale edilebilir ki bu durum, hakkın öngörülemez biçimde sınırlandırılmasına yol açabilir.

48. İncelenen olayda eylemlerin hangi gözlemlenebilen olgulara dayanarak ve nasıl bazı kişi veya grupları kışkırtabileceği, öfkeye yol açabileceği ve bu nedenle terör suçlarının işlenebileceği varsayımında bulunulduğuna dair bir açıklama yer almamaktadır. Bu nedenle somut bir tehlike veya yakın tehdidin ikna edici ve yargısal denetime açık bir şekilde ortaya konulmadığı anlaşılmıştır. Bu tespitlerle uyumlu olarak idarenin ileri sürdüğü ciddi iddiaları belirginleştiremediği, varsa elindeki bilgileri de ortaya koymadığı ve giderilmeye çalışılan güvenlik kaygısını somut, spesifik ve yeterli şekilde temellendiremediği görülmüştür.

49. İdare yasaklama kararının bir amacının da karşıt gruplar arasında meydana gelebilecek şiddet eylemlerini engellemek olduğunu belirtmiştir. Devletin toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılanları ve hakkın kullanıldığı yerde yaşayan diğer bireyleri şiddet eylemlerine karşı koruma yükümlülüğü bulunduğuna dair herhangi bir şüphe yoktur. Ancak kamu makamlarının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını kullanmak isteyenlerin güvenliğini sağlayarak üçüncü kişiler tarafından herhangi bir saldırıya uğrama endişesi taşımadan bu hakkı kullanmalarını temin etmesi yönünden de pozitif yükümlülükleri bulunduğu hatırd tutulmalıdır (benzer değerlendirmeler için bkz. *İsmail Sarıkabadayı ve diğerleri*, § 47; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 122). İdare, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının etkin kullanımını sağlama yükümlülüğünün gereği olarak varsa somut tehlikeleri ve tehditleri belirlemeli; bunları etkisiz hâle getirmek için gerekli önlemleri almalıdır. İdare, kamu düzenini bozacak nitelikte bir tehlike veya tehdidin varlığını ve bunun daha hafif tedbirlerle bertaraf edilemeyeceğini somut olgulara dayalı olarak ortaya koyması hâlinde ve ancak son çare olarak toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahale edebilir. Başvuru konusu olayda ise idare, kişilerin anılan haktan tam anlamıyla yararlanabilmeleri için gerekli önlemleri değerlendirmeden ve çatışan menfaatler arasında adil bir denge kurmaya çalışmadan otomatik olarak yasaklama yoluna gitmiş; koruyucu tedbirler alma yönündeki pozitif yükümlülüklerini gözardı etmiştir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Nizamettin Öztürk (2)*, § 15).

50. Diğer yandan başvurunun yasaklama kararına karşı açtığı davada İdare Mahkemesi, idarenin gerekçesine dayanarak "*olası şiddet olaylarının mahiyeti ve yoğunluğu ile meydana gelebilecek zararların niteliği[ne]*" göre uygulanan yasaklama kararının demokratik bir toplum düzeninin gereklerini uygun ve ölçülü olduğu sonucuna varmıştır. İdare Mahkemesi idari işlemin hukuka uygun olduğunu değerlendirmişse de bu sonuca nasıl vardığını gerekçelendirme çabası içine girmemiş, denetiminin kapsamı idari işlemin salt şekli olarak kanuna uygunluğunun incelenmesi ile sınırlı kalmıştır. Kararda yasaklama kararına dayanak gerekçelerin ne şekilde somut bir tehlike veya gerçek bir tehdit oluşturduğu, bu tehlikelerin daha esnek sınırlama ve tedbirlerle engellenmesinin neden mümkün olmadığı hususunda değerlendirme yapılmamıştır (bkz. § 10).

51. Valiliklerin ve kamu gücünü kullanan diğer organların temel hak ve özgürlüklere müdahale gerekçeleri, kolluk kuvvetlerinin raporlarına dayanabileceği gibi yakın tarihlerde yaşanan, toplum ve devlet hayatı ile bireyler üzerinde olumsuz etkileri açıkça görülen olaylara ve söz konusu olaylar nedeniyle kamu düzeninin henüz sağlanamamasına veya bu tehlikenin devam ettiği düşüncesine de dayanabilir. Bununla birlikte anılan tehlikenin varlığının somut olgulara dayalı olarak gösterilmesi gerekir (benzer yönde

değerlendirme için bkz. *Ezilenlerin Sosyalist Partisi* [2. B.], B. No: 2017/39239, 2/11/2022, § 43). Kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanmasına yönelik düzenleme ve uygulamalarda belli bir takdir alanına sahip olan kamu makamlarının eldeki olayda olduğu gibi süregelen yasaklama kararlarının mevcut olduğu durumda, her yeni müdahalenin gerekçelendirilmesini önceki karara kıyasla daha derinlikli ve kapsamlı yapması zorunludur. Zira temel haklara yönelik ilk müdahalenin gerekçesi başlangıçta ilgili ve yeterli kabul edilebilse de bu kısıtlamaların devam ettirilmesi hâlinde temel hakka yönelik müdahalenin etkisi -ilk müdahaleye göre- ağırlaşacağından buna paralel olarak kamu makamlarının açıklama yükümlülüğünün de aynı nispette artması icap eder. Dolayısıyla böyle bir durumda kamu otoritelerinin toplantı hakkına yapılan ilk müdahaleye esas teşkil eden gerekçelerinin ortadan kalkmadığını söylemekle yetinmeyip müdahale süresinin uzatılmasına konu gerçek ve yakın tehdidin varlığını da daha belirgin şekilde ortaya koyması şarttır.

52. Başvurucu 28/5/2019 tarihli yasaklama kararının iptali için açtığı davada idarenin süreklilik arz edecek şekilde verdiği yasaklama kararları nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanımının fiilen imkânsız hâle geldiğini ileri sürmesine ve Valiliğin resmi internet sitesinde bu iddianın araştırılmasını gerektirecek sayıda yasaklama kararı olmasına rağmen yargı mercinin bu hususta herhangi bir araştırma ve değerlendirme yapmadığı görülmektedir (bkz. §§ 7, 9). Dolayısıyla önceki müdahalelere dayanak teşkil eden gerekçelerden farklı olarak 28/5/2019 tarihli müdahale gerekçesinin toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının sınırlanması bakımından da *ilgili ve yeterli* olduğu söylenemez. Diğer yandan Anayasa Mahkemesi *Adnan Vural ve diğerleri* ([GK], B. No: 2017/36237, 10/3/2022) kararında, şablon gerekçelerle birbiri ardına alınan yasaklama kararlarının kullanılmak istenen hakkı anlamsız ve imkânsız kılacak bir dereceye ulaştırması hâlinde bu durumun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal edeceği sonucuna ulaşmıştır (*Adnan Vural ve diğerleri*, §§ 60-62).

53. Olayda yasaklama kararına dayanak olarak bazı tespitlerde bulunulduğu ve uzun sayılabilecek açıklamalar yapıldığı hususunda bir tereddüt yoktur (bkz. § 8). Ancak yukarıdaki paragrafta da vurgulandığı üzere müdahaleye dayanak yapılan gerekçelerinin yalnızca şeklen mevcut olması, uzun açıklamalar içermesi veya çok sayıda tespitte bulunulması anayasal açıdan bir hakka müdahale için *ilgili ve yeterli* gerekçe teşkil etmez (bkz. § 39). Bu açıklamalar doğrultusunda kamu düzeni ve güvenliği yönünden açık ve yakın tehlikenin ne olduğunun somut verilerle desteklenmediği, yalnızca soyut nedenlere dayanan açıklamaların başvuruya konu yasaklama kararı için haklı ve ikna edici bir gerekçe olarak kabul edilebilmesi mümkün değildir (kamu düzeninin bozulabileceğine ilişkin unsurların neler olduğunun gösterilmemesi nedeniyle verilen ihlal kararlarından biri için bkz. *Dursun Soydan ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2015/2948, 14/11/2018, § 61). Sonuç olarak somut olayın koşullarında yasaklama kararının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamaya yönelik ve demokratik bir toplumda gerekli olduğunun ilgili ve yeterli gerekçelerle ortaya konulmadığı değerlendirilmiştir.

54. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Recai AKYEL, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI bu sonuca katılmamıştır.

B. Hükümün Denetlenmesini Talep Etme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

55. Başvurucunun aleyhine karar veren Bölge İdare Mahkemesinin kararına karşı temyiz kanun yolunun kapalı olması sebebiyle hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiği iddiasının *Ömer Şanlı* ([1. B.], B. No: 2015/7304, 22/1/2019, §§ 43-47) kararı doğrultusunda *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

56. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

57. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aligül Alkaya ve diğerleri (2)* [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

58. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne veya reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

59. İhlalin niteliğine göre başvurucuya manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle:

A. 1. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

2. Hükümün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE Recai AKYEL, İrfan FİDAN, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Kararın bir örneğinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Van 2. İdare Mahkemesine (E.2019/1306, K.2020/2400) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 8/1/2026 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucu, idarenin hukuka aykırı olarak il genelinde tüm etkinlikleri yasaklama kararı vermesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvurusunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü yapma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Aşağıdaki belirttiğimiz gerekçeler ile çoğunluk görüşüne katılmıyoruz. Şöyle ki;

2018 yılı Kasım Ayında PKK silahlı terör örgütünün sözde lideri A.Ö.'nün ceza infaz kurumunda tecrit edildiği iddiası ile HDP Milletvekili L.G. açlık grevine başlamış, cezaevindeki birçok tutuklu ve hükümlü de bu greve katılmış, söz konusu eylem Mayıs 2019 yılında sona ermiştir. Açlık grevlerinin sonlanmasının akabinde 28/5/2019 tarihinde Van Valiliği, yasaklama şartlarını doğrudan ve açıkça oluşturduğu değerlendirilen eylemler ile saldırı olaylarının önüne geçmek, vatandaşların can ve mal güvenliklerini sağlamak, terör örgütlerinin planlarını bertaraf etmek, milli güvenliğin sağlanması, kamu düzeni ve güvenliğinin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, temel hak ve özgürlükler ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin ve genel asayişin korunması ile şiddet olaylarının yaygınlaşmasının önlenmesi amacıyla il genelinde -bildirimde bulunulması şartıyla ve spor faaliyetleri kapsamında yapılan kutlamalar hariç tutarak- tüm etkinlikleri on beş gün süre ile yasaklamıştır. Van Valiliğinin resmi internet sitesinde yer alan bilgilere göre 2019 yılında 8/5/2019, 18/5/2019, 12/6/2019, 27/6/2019, 12/7/2019, 27/7/2019, 12/8/2019, 26/8/2019, 11/9/2019, 25/9/2019, 11/10/2019, 25/10/2019, 8/11/2019 ve 24/11/2019 tarihli kararlarla, Van ili sınırlarında düzenlenecek etkinlikler 10 ila 15 günlük sürelerle yasaklanmıştır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bireysel başvuruya konu İdare Mahkemesi kararı, Van Valiliği'nin 28.05.2019 tarihli 449 sayılı işleminin iptaline ilişkin olup, söz konusu işlemin konusu 29 Mayıs ilâ 12 Haziran 2019 tarihleri arasında toplamda 15 gün süreyle il genelindeki toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yasaklanması işlemine ilişkindir. Yani, başvurusunun 29 Mayıs-12 Haziran 2019 tarihleri dışında kalan yasaklama kararları için idareye başvurulduğu ya da dava açıldığı konusunda dosya kapsamında bir bilgi ya da belge yer almamaktadır. Bu durumda, başvurunun değerlendirilmesi ve karara bağlanmasında, Valilik tarafından verilen ancak İdare Mahkemesi kararına konu olmayan diğer yasaklama kararlarının göz önünde tutulması mümkün değildir. Öyle ki, 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulü Hakkında Kanun'un 45. maddesinin 2. fıkrasına göre, ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmüş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması gerektiği belirtilmiştir. Hal böyle olunca çoğunluk tarafından ileri sürülen, Valilik tarafından devamlı şekilde yasaklama kararının uzatıldığı, verilen yasaklama kararlarının haklılığını yitirdiği gibi gerekçelerin kabulü mümkün değildir.

Yine başvuru, Van 2. İdare Mahkemesinde açtığı iptal davasında Valiliğin 449 sayılı 29 Mayıs ilâ 12 Haziran 2019 tarihleri arasındaki yasaklama kararının iptalini talep etmiştir. Başvurucu, 6216 sayılı Kanun'un 46. maddesinde belirtildiği üzere, ihlale yol açtığı ileri sürülen Valilik yasaklama kararının güncel ve kişisel bir hakkını doğrudan etkilediğini somut olarak ispatlayamamıştır. Başvurucu, iptal davası öncesinde Valiliğe başvurarak, belirli bir gün ve saatte ve konuda toplantı ve gösteri yürüyüşü yapacağını ileri sürmediği gibi, bu konuda bir somutlaştırmada bulunmamış, yasaklama kararı nedeniyle güncel ve

kişisel bir hakkının ihlal ettiğini ispatlayamamıştır. Norm denetiminden farklı olarak bireysel başvurunun incelenmesi için, İdare tarafından tesis edilen işlemlerin kişisel ve güncel bir hak ihlaline sebebiyet vermesi zorunlu olup, aksi halde herkesin, idarenin tesis ettiği işlemlere karşı soyut nitelikte hak ihlali iddiası ile başvuruda bulunulması gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır ki, bu durumda kamu düzeninin hiçbir zaman tesis edilememesi gibi bir risk ortaya çıkmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, çoğunluk gerekçesinde belirtildiği üzere, geçmiş tarihlerde, Valiliklerin yasaklama kararına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü yapan ve bu nedenle idari ya da cezai yaptırımlara tabi kılınan kişilerin bireysel başvuru taleplerini incelemiş ve çok sayıda hak ihlali kararı vermiştir. Ancak, ihlal kararları verilen başvuruların bir kaçı dışında (büyük çoğunluğunda), başvuru sahiplerinin idari ya da adli yaptırıma tabi tutulması söz konusu olduğundan, işbu başvurudan farklılık arz etmektedir. Öyle ki, Mahkememiz gerekçesinde atıf yapılan kararlardan örnek vermek gerekirse, Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Disk) ve Diğerleri başvurusunda (2), (Başvuru Numarası: 2016/14518, Karar Tarihi: 12/10/2023, R.G. Tarih ve Sayı: 15/12/2023-32400), başvuru sahipleri, etkinlik günü olan 1 Mayıs sabahının erken saatlerinden itibaren geniş bir alanda tüm toplu taşıma araçlarının iptal edilmesiyle bu cadde ve sokakları kullananlara haksız ve orantısız şekilde müdahale edildiğini, 1 Mayıs'ta Taksim Meydanı'nda kutlama yapılmasının kolluk güçlerinin orantısız müdahalesiyle engellenmesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ile örgütlenme özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Yine Ali Rıza Özer ve Diğerleri başvurusunda (Başvuru Numarası: 2013/3924, Karar Tarihi: 6/1/2015, R.G. Tarih-Sayı: 13/5/2015-29354) başvuru sahipleri, eğitim sisteminde değişiklikler getiren kanun teklifine karşı kitlesel basın açıklaması yapmak için Ankara'da yapılacak toplantıya katılmalarının polis tarafından engellendiği ve bu engellemeye karşı aynı gün İzmir Konak Meydanı'nda ve ertesi gün İzmir Büyükşehir Belediyesi önünde basın açıklaması yapmak için yürüyüşe geçtikleri esnada kolluğun izin vermemesi nedeniyle çıkan olaylarda kolluğun orantısız güç kullanarak yaralanmalarına neden olduğu, söz konusu müdahale nedeniyle kötü muamele yasağı, ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarını ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. Görüldüğü üzere, toplantı ve gösteri yürüyüşü haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine yapılan ve Mahkememiz tarafından değerlendirilerek karara bağlanan başvurularda, işbu başvurudan farklı olarak, başvuru sahiplerinin somut, kişisel ve güncel bir hakkının ihlal edildiği iddiası mevcuttur. Bu nedenlerle de işbu başvurunun reddi gerekmektedir.

Yukarıda olaylar ve olgular başlığı altında yer verildiği ve tarafımızca da kısaca özetlendiği üzere, Van Valiliği 5442 sayılı İl İdareleri Kanunu'nun 11. maddesinin (C) maddesi uyarınca toplantı ve gösteri yürüyüşünü neden yasakladığını ayrıntılı bir şekilde ortaya koymuş, yasaklama kararını gerekçelendirmiştir. Söz konusu yasaklama kararının gerekçesinde, terör örgütü tarafından sokak eylemleri, yol kapama, korsan gösteri, basın açıklamaları, slogan atma ve oturma eylemleri yapılarak halkın provake edileceği ve şiddete teşvik edileceği, örgütün sosyal medya kanallarında bu yönde haberler yapıldığı ve içerikler paylaşıldığı, halk üzerinde infiale sebep olabilecek suçlar işlenebileceği, bu hususta açık ve yakın tehlike olduğu somut olarak ortaya konulmuştur. Yine Van 2. İdare Mahkemesi kararında Valilik gerekçesinin Anayasa hükümleri ve İl İdareleri Kanunu çerçevesinde ayrıntılı şekilde değerlendirildiği, kararın gerekçelendirildiği ve iptal talebinin reddedildiği, Bölge İdare Mahkemesinin de istinaf incelemesinde İdare Mahkemesinin gerekçelerini ve kararını yerinde bularak istinaf talebini reddettiği görülmektedir.

Anayasa'nın 34. ve AİHS'nin 11/2. maddelerinde toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına sınırlama getirilebileceği düzenlenmiş olup, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına yapılan müdahalenin İİ İdareleri Kanunu çerçevesinde değerlendirildiğinde "kanunilik" unsurunu taşıdığı, terör örgütünün faaliyetlerinin engellenmesi ve halkın can ve mal güvenliğinin korunması amaçlandığından müdahalenin meşru bir amacı bulunduğu, "demokratik bir toplumda gerekli olma ve ölçülülük" unsuru yönünden yapılan değerlendirmede ise, terör örgütünün sözde lideri için yapılan açlık grevi ve sonrasındaki gelişmeler ile olay tarihine yakın bir zamanda gerçekleşen ve o tarihlerde sıcaklığını koruyan "hendek olayları" nazara alındığında, bu unsur bakımından da bir ihlalin olmadığı ve başvurunun reddi gerektiği kanaatine ulaşılmıştır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AIHM), Eckert v. France (24.10.2024, No: 56270/21) kararında, Fransa İdari makamlarının "sarı yelekler" hareketi bağlamında Bordeaux'da 11 Mayıs 2019 tarihinde gösteri yapılacağı bilgisi üzerine önceki çatışmalar ve şiddet olayları göz önüne alınarak kamu düzeninin bozulmasını önlemek amacı ile Bordeaux şehir merkezinde gösterileri yasaklayan bir idari emir çıkarılmasını acil bir sosyal ihtiyacı karşıladığını belirterek, Sözleşmenin 11. maddesine aykırı görmemiştir.

Yine AIHM, 16 Temmuz 1980 tarihli Christians Against Racism and Fascism/Birleşik Krallık kararında (No:8440/78), 24 Şubat 1978 tarihinden başlayıp 23 Nisan 1978 tarihine kadar iki (2) ay süreyle devam edecek genel bir toplantı gösteri yürüyüşü yasağı getirilmesini Sözleşme'ye aykırı görmemiştir. Karara konu olayda başvuru Dernek, 22 Nisan 1978 tarihinde, ırkçılık ve faşizmi protesto etmek amacı ile Londra'da (Saint Paul katedrali ile Westminster katedrali arasında) yürüyüş şeklinde bir gösteri planlamış, aynı tarihlerde "milliyetçi cephe" de, aynı yerde bir başka gösteri yürüyüşü planlamış olduğundan Londra Emniyet Müdürlüğü, daha önce söz konusu gruplar arasında çatışmaların yaşandığı ve kamu emniyeti ve düzeninin sağlanması için gerekli olduğu gerekçesi ile 24 Şubat 1978 tarihinden başlayıp iki ay süreyle devam edecek genel bir toplantı gösteri yürüyüşü yasağı getirmiştir. AIHM bu genel yasaklamanın gerekçesini yeterli bulmuş olup, devletlerin alınacak tedbirler konusunda belirli bir takdir yetkisi olduğunu belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında vurgulandığı üzere, kural olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içeren yorum, uygulama ve sonuçlar Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisi kapsamındadır (Bkz. Ahmet Sağlam, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 42; Miras Mümessillik İnş. Taah. Reklam. Paz. Bas. Yay. San. Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2012/1056, 16/4/2013, § 35). Yerel mahkeme, kanun maddelerini somut olay açısından değerlendirmiş, kararını gerekçelendirmiş ve hüküm kurmuştur. Mahkemenin gerekçesi incelendiğinde, hukuk kurallarının uygulanmasında bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik mevcut değildir. Bu nedenlerle de başvuru konusunun herhangi bir Anayasal hakkının ihlal edilmediği kabul edilmelidir.

Yukarıda belirttiğimiz nedenlerle, başvurucunun Anayasanın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumuzdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye
Recai AKYEL

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI